
ELS PARTITS CATALANS I ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Enquesta de la revista «Anàlisi»

Aquest primer document ofereix les respostes dels principals partits polítics catalans a tres qüestions, formulades per ANÀLISI, sobre la situació actual i les perspectives de la comunicació de masses i dels mitjans de comunicació a Catalunya.

Donat que aquest dos números monogràfics volen aportar una visió de conjunt i actualitzada sobre el tema de referència, no hi podia faltar la visió particular de les diferents organitzacions polítiques, especialment de les que tenen major representació parlamentària. Cal fer constar que el breu qüestionari fou tramès a tots els partits democràtics amb una certa presència pública a Catalunya. Lamentem que alguns partits no s'hagin volgut pronunciar sobre aquestes qüestions.

Han respost a la breu enquesta d'ANÀLISI els partits següents: Convergència Democràtica de Catalunya (C.D.C.), Nacionalistes d'Esquerra (NE), Partit dels Socialistes de Catalunya (P.S.C.-P.S.O.E.), Partit Socialista Unificat de Catalunya (P.S.U.C.) i Unió Democràtica de Catalunya (U.D.C.).

Els partits han respost a aquestes tres qüestions:

1. Com valoreu la situació de control i les possibilitats actuals en l'exercici democràtic del pluralisme a Catalunya, a la premsa, la ràdio i la televisió?

2. Com valoreu les competències sobre mitjans de comunicació atribuïdes per l'Estatut de Catalunya a la Generalitat amb vista a l'establiment d'una política comunicativa pròpia?

3. Quines principals accions creieu que caldria emprendre en el terreny dels mitjans de comunicació de cara a la normalització lingüística i cultural de Catalunya?

CDC

CONVERGÈNCIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA (C.D.C.)

1 Quan es parla de situació de control i de les possibilitats actuals de l'exercici democràtic del pluralisme a Catalunya, pel que fa a premsa, ràdio i T.V., cal diferenciar entre els mitjans de propietat privada i els pertanyents a l'Estat.

En un sistema democràtic, el control sobre aquests mitjans privats està en funció de si es vulnera o no la legislació vigent. En cas afirmatiu han de ser els Tribunals de Justícia qui han d'intervenir. Es tracta, en definitiva, d'empreses privades i com a tals subjectes a la reglamentació establerta en el seu àmbit corresponent. Les possibilitats de l'exercici democràtic del pluralisme, en aquest sector, són evidents. Depèn del tarannà ideològic que cada empresa vol imprimir en el seu mitjà, respectant naturalment la clàusula de consciència a què tenen dret els professionals que hi treballen.

En parlar de mitjans de comunicació de propietat privada és obvi que només es fa referència a premsa i ràdio. Pel que fa a T.V. —avui només de propietat estatal— Convergència Democràtica de Catalunya defensa que també puguin haver-hi canals de propietat privada.

En referència a la ràdio i T.V. estatals, el sistema de control ve fixat en el *Estatut de R.T.V.E.* Aquest estableix, per un costat, la creació d'una Comissió de Control integrada per representants de cadascun dels grups parlamentaris i un Consell d'Administració format per persones designades pel Congrés dels Diputats i pel Senat. El funcionament d'ambdues entitats no és encara del tot satisfactori. Deixant de banda qüestions puntuals, hi ha quelcom que per a nosaltres és urgent de paliar. En primer lloc, la carència de mitjans tècnics en què es veu obligada a treballar la Comissió de Control parlamentari, la qual cosa impossibilita moltes vegades de poder desenvolupar la seva tasca amb uns mínims d'eficàcia i, finalment, el fet que el Consell d'Administració sovint envaeix competències que corresponen a la Comissió de Control.

Voldríem remarcar també la certa discriminació que sovintment pateix el nostre grup de la Minoria Catalana pel que fa a la seva tasca parlamentària a l'hora de veure-la reflectida en les informacions que es donen per T.V., les quals únicament es preocupen dels partits d'àmbit estatal.

Finalment, i pel que fa al control de R.T.V.E. a Catalunya, cal recordar que el Parlament va aprovar una Llei reguladora del Consell Assessor de R.T.V.E. al nostre país, l'aplicació de la qual està suspesa com a conseqüència de la interposició d'un recurs d'anticonstitucionalitat per part del govern central. En un dels seus articulats s'estableix que l'esmentat Consell Assessor haurà d'elaborar anualment una Memòria que reculli els acords adoptats, així com la situació dels mitjans i les actuacions que aquest en públic podrà dur a terme a Catalunya. Aquesta memòria l'hauria de trametre al Parlament, al govern de la Generalitat i al Delegat Territorial de R.T.V.E.

2 Les competències que té la Generalitat en matèria de comunicació són migrades, car estan supeditades al règim bàsic que estableix l'Estat. El nostre Estatut únicament contempla el desenvolupament de l'esmentat règim, la qual cosa no permet fixar una política concreta i determinada que tingui en compte només els interessos catalans.

3 A Catalunya hi ha un fenomen únic: la premsa comarcal, que cal enfortir-lo i consolidar-lo, ja que és una eina bàsica de cara a la normalització lingüística i cultural del nostre país. És obvi que la creació de l'anomenat Tercer Canal de T.V. és quelcom indispensable que cal aconseguir amb tota urgència.

Pel que fa a la resta de mitjans de comunicació, és desitjable que el nostre idioma hi sigui present en grau important, tant quantitativament com qualitativament. Els mitjans de comunicació a Catalunya han de ser, com a mínim, pensats en català.

NACIONALISTES D'ESQUERRA (N.E.)

1 *Prensa.* L'oferta actual de premsa periòdica d'informació general a Catalunya no cobreix, ni de bon tros, el ventall d'opcions polítiques catalanes. De més a més, ni la premsa pública (els tres diaris dels M.C.S.E.) ni la d'independència informativa teòricament garantida (Full del Dilluns) juguen el paper que els pertoca en una situació democràtica.

Així, es dona que en un país de vot majoritàriament d'esquerres i en gran mesura nacionalista, quasi tots els periòdics —entre els quals els més influents i consolidats— pertanyen a grups econòmics no controlats democràticament —a causa de la llacuna legal en aquest sentit— i amb interessos coincidents amb els de la dreta política. Interessos, per descomptat, anticatalans.

Quant a la premsa comarcal, es troba molt més a l'abast dels sectors populars en haver de suportar unes càrregues econòmiques més petites que la premsa d'abast nacional. Amb tot, i malgrat que és una llavor esperançadora que cal aprofitar, no pot substituir la gran premsa pluralista que ens cal.

Ràdio. La situació de la ràdio a Catalunya és complexa perquè la més influent, la de titularitat estatal, es troba totalment allunyada del control democràtic que hauria d'exercir el Parlament de Catalunya. Hereva del franquisme, només els esforços dels professionals conscients han aconseguit obrir-la al pluralisme però sense garanties de continuïtat. Les cadenes privades (SER) i petites emissores de comarques poden jugar un paper més audaç que atrau el públic però, al capdavall, tampoc estan sotmeses al control popular i això es nota força en els períodes electorals, en què primen la dreta. Les emissores municipals, en la mesura que siguin gestionades per patronats pluralistes, poden esdevenir la veritable ràdio pública catalana, però ara per ara no s'han aconseguit desvincular en general dels partits que governen els respectius ajuntaments. Les ràdios lliures, finalment, tenen encara un abast reduït i volgutament marginal que les fa poc influents però són totalment compatibles amb la democràcia.

T.V. L'única televisió que hi ha per ara és en mans del govern espanyol, a causa del mecanisme d'elecció del consell d'administració per les Corts, sormès als pactes entre els grans partits d'àmbit espanyol —amb la consegüent marginació dels possibles representants de nacions sotmeses i dels interessos populars, aquests darrers sempre absents en l'estira i arronsa polític. A Catalunya, la participació en el consell assessor no permet un control de la programació i del pluralisme, sinó únicament una influència política dubtosament efectiva. Per tant, la televisió és el mitjà actualment més allunyat dels interessos populars i, en definitiva, de la pràctica democràtica, amb l'inconvenient de la versemblança que la majoria de públic li atorga a causa de la il·lusió de realitat que proporciona la imatge en moviment, sotmesa, a més, a manipul·lació. Quant a les televisions lliures o comunitàries, ara per ara són només testimonials.

2 *Les competències* de la Generalitat sobre Mitjans de Comunicació són poques i, sobretot, poc clares. La disposició transitòria vuitena de l'Estatut retalla enormement les facultats de la Generalitat pel que fa a la televisió —és a dir, les que podria tenir segons la Constitució i segons el propi Estatut d'Autonomia, article 16. Quant a la ràdio, la Generalitat no pot atorgar ni distribuir freqüències si no és per delegació del govern espanyol, amb tot el condicionament que això comporta. Pel que fa a la premsa pública, no li ha estat traspasada i probablement no ho serà. Per tant, encara que la valoració d'aquestes competències depèn del que hom entengui per «política comunicativa», és clar que la Generalitat no en pot tenir una de pròpia perquè no té mitjans de comunicació propis.

Quan els tinguí —el tercer canal de T.V. i una xarxa d'emissores de ràdio— serà en qualitat de «concessionària» d'un servei de l'Estat, i per tant amb les condicions que posi el partit del govern espanyol. Quant a la possibilitat de legislar, les normes bàsiques de l'Estat no donen peu a lleis autonòmiques significatives sobre la matèria.

3 *Dins dels límits* de la Constitució, cal que el Parlament aprovi una política de subvencions als periòdics comarcals, setmanaris i diaris que puguin garantir la utilització del català i la independència i pluralisme informatiu, amb prioritat pels mitjans fets únicament en català. Així mateix, la Generalitat hauria de reclamar els diaris dels M.C.S.E., utilitzar-los com a elements de normalització lingüística i gestionar-los democràticament, amb participació del Parlament, les institucions culturals (Universitat, Institut d'Estudis Catalans...) i els treballadors dels mitjans. El mateix tipus de gestió s'aplicaria al futur tercer canal de televisió i a la xarxa d'emissores municipals, que esdevindria la xarxa pública de Catalunya. Pel que fa a la televisió i a la ràdio dependents del govern espanyol, la Generalitat reclamarà l'ampliació de la programació catalana fins a cobrir l'horari complet d'emissió, de manera combinada entre els diferents canals o emissores, i gestionarà la delegació de les facultats parlamentàries de control, pel que fa a la programació catalana, al Parlament. Els mitjans públics haurien d'establir una política d'intercanvis, col·laboracions i coproduccions amb els de la resta dels Països Catalans, amb caràcter estable.

A més, els pressupostos públics haurien de recollir la possibilitat de subvencionar l'adquisició d'equips de televisió o vídeo als grups socials o entitats cíviques que ho demanin i en garanteixin una utilització al servei de la població i amb finalitats informatives, comunicatives, catalanitzadores o culturitzadores.

Fora del marc de les lleis actuals, les emissores lliures de ràdio i televisió seguiran en l'avantguarda lliurant la batalla per la llibertat d'emissió i per la normalització lingüística.

PARTITS DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA (P.S.C.-P.S.O.E.)

1 Si contemplem el panorama informatiu de Catalunya des del punt de vista estrictament formal amb el que enteníem la informació en els darrers anys del franquisme, haurem de convenir que ens trobem en un període extremament pluralista. El fet que als quioscs puguin conviure-hi publicacions diàries inspirades pel gran capital o per la Lliga Comunista n'és una bona prova.

Això no obstant, cal matisar la subtilitat amb què en aquest moment comença a fer-se la informació en aquest país, sobretot pel que fa a la premsa.

D'una banda cal comptar amb la reducció espectacular del mercat de treball i l'angoixant desaparició dels portaveus *soi-dissant* d'esquerres. Aquesta minva de les oportunitats laborals dels periodistes ha repercutit en un increment del control dels caps de secció i dels directors. La figura del periodista-*free lancer* ha deixat pas a la del periodista-funcionari. Les plantilles es tornen rígides i l'estancament en els mitjans s'incrementa. Avui per avui un titular pot malmetre barrejerament les subtilteses o el rigor informatiu del millor professional. La tàcita propietat intel·lectual que fins ara es concedia al periodista ha quedat absorbida per l'orientació del diari, molt més acusada i ideologitzada que en èpoques anteriors. Seccions com les «cartes al director» o les pròpies editorials vénen a ser més importants que el treball dels redactors. La premsa diària està passant a ser un instrument ratificador d'opinió preexistent. Tret d'algunes excepcions, no pretén dinamitzar els mínims informatius amb periodisme d'investigació; ans al contrari, pel que fa a la informació política es limita a reproduir variacions sobre les notes d'agència. Les columnes d'opinió solen ser cada cop més eclèctiques i més allunyades dels nivells de llenguatge estàndard. Si a això afegim la pràctica inexistència de revistes setmanals autòctones, entendrem fàcilment els motius de la crisi interna i externa que afecta la premsa de Catalunya.

Pel que fa a la ràdio, el panorama és sensiblement diferent, l'ús del directe en el terreny dels informatius ha generat una ètica periodística força aprofitable en un futur. La manca de sensibilitat que els polítics han demostrat per a aquest mitjà fa que els responsables dels informatius radiofònics hagin de treballar amb qualsevol intervenció què puguin disposar. Potser és a la ràdio on hi ha el risc d'una sobreinformació: sobretot pel que fa als programes de debat directe amb participació de representants de diverses opcions polítiques, que no sempre coneixen el mitjà que estan fent servir i pot portar a l'escepticisme actiu de l'oïdor. En qualsevol cas el pluralisme que en l'actualitat es practica a la ràdio és encomiable i la independència aparent en què es mouen els seus professionals és, tal vegada, l'únic punt d'esperança del panorama informatiu.

14 La T.V., i més concretament la T.V. catalana en els seus programes informatius, està permanentment subjecta a les variacions de direcció que tinguin lloc. En aquest mitjà el pluralisme és més formal que real i la seva pràctica està controlada per mecanismes gairebé sempre imperceptibles (segons de més, elecció de fotos mudes, emissions amb so o sense, introducció de notícies que no són tals, impostació de la veu, manipulació del fons musical, etc.).

En aquest sentit el nostre seguiment de T.V. catalana no ens permet, encara, d'emetre un judici de valor sobre l'actual línia informativa, atesa l'escassa durada de la nova direcció.

2 En el marc de l'Estatut d'Autonomia pot arribar-se teòricament a una veritable política comunicativa pròpia. Així ho diu l'article 16, que atribueix competències legislatives i executives en tot el que fa referència als mitjans de comunicació.

Això no obstant, cal tenir en compte el risc que tot aquest marc competencial pugui esdevenir un simple miratge. Miratge que depèn de les lleis de bases de l'Estat, a les quals les competències de la Generalitat estan subordinades. De fet, sempre serà aquella normativa bàsica la que assenyalarà els autèntics límits de la política comunicativa autonòmica.

Avui per avui, i a la vista del que el Govern Central entén per *legislació bàsica*, el panorama és bastant descoratjador: sobretot si intuïm que la política comunicativa catalana pot seguir el mateix camí que altres processos legislatius autonòmics, col·lapsats per l'aplicació, per exemple, de la Llei de Bases de l'Administració Local o la Llei de Bases dels Funcionaris Públics.

3 En primer lloc, i com a *conditio sine qua non*, ens cal elaborar el marc legal adequat a partir del desenvolupament de l'article 16 de l'Estatut i una promulgació prèvia d'una llei sobre la normalització de l'ús del català.

En segon lloc —que en el temps podria ser primer—, caldria que a nivell institucional es prenguin les mesures més adequades a cada àmbit per tal d'aprofundir la normalització lingüística i cultural a l'esfera pública, la qual cosa constituiria el motor essencial d'aquesta normalització.

En tercer lloc, cal tenir en compte que totes aquestes mesures tendents al procés de «normalització cultural i lingüística» no puguin ser mai enteses com un procés de divisió de la unitat civil del poble de Catalunya. Aquesta, diríem nosaltres, que és la gran preocupació del moment. Atesa la difícil situació de la llengua catalana, considerem que cal una actuació intel·ligent, serena i rigorosa per reinserir-la a tots els nivells de la vida pública.

1 Només hi ha una possibilitat «teòrica» de «l'exercici democràtic del pluralisme» a Catalunya. De fet els mitjans de comunicació estatals respecten un fals pluralisme que, en última instància, s'orienta cap a l'oferta política governamental i, en segon lloc, per les ideològicament més properes o bé en tot allò que pot enfortir el bipartidisme. Quant als mitjans que estan en mans de la iniciativa privada, han escollit en la seva majoria una posició, bé de centrisme moderat o bé «d'objectivisme informatiu» que és en realitat un sinònim de centrisme moderat. Hi ha alguna excepció a aquesta regla, sobretot en emissores de ràdio de difusió limitada i en alguna publicació periòdica. Per ordre de respecte a la pluralitat democràtica hauríem de posar en primer lloc la ràdio, a continuació la premsa escrita i en últim lloc la T.V.E., que segueix essent un departament de relacions públiques i ideològiques del partit en el govern.

2 L'Estatut, en aquest capítol, es ambigu i no entén una situació «de facto» en la qual sempre s'establirà una competència desigual entre els mitjans estatals i centrals i els mitjans autonòmics; competència desigual a l'hora de fixar valors, símbols, imatges, criteris i també en allò que fa a la llengua. La inèrcia dels hàbits receptors adquirits i instal·lats és un factor que treballa en favor dels mitjans estatals i centrals.

3 Primer que res, cal donar una batalla a fons per la televisió catalana. Hem de fer front als efectes dels hàbits receptors en llengua castellana, que vénen de lluny, que vénen des d'abans del franquisme. La televisió i l'educació són els instruments hegemònics de fixació lingüística. És difícil, en canvi, lluitar per corregir la correlació de forces lingüístiques en el camp de la premsa i seria intel·ligent potenciar un policentrisme informatiu en català, estímulant premsa i ràdios comarcals i sectorials, que anés guanyant territori lingüístic als mitjans de comunicació centralitzats i d'audiència general. De cara a la joventut cal donar la batalla en el camp audiovisual, a tots els nivells, creant missatges alternatius en català que potenciïn la llengua davant l'hegemonia de l'anglès imposada per les multinacionals.

1 Els mitjans de comunicació tenen un paper molt important en qualsevol democràcia; la informació és un element imprescindible per poder actuar i decidir amb encert.

Cal que aquesta informació sigui veraç i objectiva. Hi ha una sèrie de factors que condicionen la informació: el sensacionalisme, la filiació política del professional de la informació, les influències de tipus empresarial o institucional, etc.

Els mitjans d'informació no escapen a la necessitat d'evolució cap a una major competència i independència professionals que facin possible, en la pràctica, el principi de llibertat d'expressió que contempla l'article 20 de la Constitució.

Cal que el Codi Penal estableixi d'una manera ben clara quines conductes informatives són sancionables per tal que sigui el poder judicial qui controli aquesta activitat.

2 Les competències atribuïdes per l'Estatut de Catalunya a la Generalitat són força insuficients. El règim bàsic és competència exclusiva de l'Administració central. I, per tant, a Catalunya no li correspon més que el desenvolupament administratiu, la qual cosa limita de fet l'establiment d'una política comunicativa pròpia tal com seria desitjable.

3 Una decidida actuació dels poders públics —i en aquest cas, la Generalitat— de cara a potenciar els mitjans de comunicació ja existents en llengua catalana, però sense practicar cap mena de dirigisme informatiu ni cultural.

Aquesta actuació possibilitaria, en el futur, l'aparició de nous mitjans en la nostra llengua. Són molt importants, en aquest sentit, el foment de les iniciatives radiofòniques que existeixen al nostre país i l'ajut a la premsa comarcal, així com tot tipus de subvencions, estudis, premis i organització d'actes de cara a potenciar els mitjans de comunicació en la nostra llengua.

Pel que fa concretament a la televisió, cal lluitar per aconseguir definitivament la gestió del 3er. canal per part de la Generalitat l'any 1982. També són necessaris major pressupostos de cara a la presència de la nostra llengua i la nostra cultura en el primer i segon canals en una proporció que correspongui com a mínim al percentatge de ciutadans de parla catalana residents a Catalunya.

Així mateix, ens semblaria útil i necessari que les expressions culturals catalanes poguessin ser conegudes en la resta de l'Estat a través de la televisió, en el camí d'un major respecte i coneixement entre les diverses cultures hispàniques.